

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Næringskomiteens leder Geir Pollestad
Stortinget Naering@stortinget.no

janne-irene.einan@stortinget.no

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2766-3

20. april 2021

Dokument 8:199 S (2020–2021) om å muliggjøre opprettelse av enkeltpersonforetak for sekstenåringer

Jeg viser til brev av 13. april 2021 fra næringskomiteens leder, med forespørsel om å vurdere forslag fremsatt av stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Himanshu Gulati og Erlend Wiborg i Dokument 8:199 S (2020–2021). Spørsmålet berører både Nærings- og fiskeridepartementets og Justis- og beredskapsdepartementets ansvarsområder. Brevet besvares av Nærings- og fiskeridepartementet i forståelse med Justis- og beredskapsdepartementet.

Representantene peker på at mulighetene til å starte egen virksomhet er begrenset for mindreårige. Jeg skal begrunne årsaken til dette, men først si noe generelt om de andre elementene i representantenes innspill.

Jeg deler representantenes syn på at små og mellomstore bedrifter er svært viktige for den norske økonomien. For å stimulere til at enda flere gründere tør å satse og skape sin egen arbeidsplass, har regjeringen lagt frem en gründerplan og en handlingsplan for kvinnelige gründere. Økt satsing på gründere, blant annet gjennom presåkorn-ordningen, har gitt gode resultater.

Representantene nevner Ungt Entreprenørskap (UE). UE er private organisasjoner som tilbyr skolene veiledning i å gjennomføre opplæring i entreprenørskap. De elev- og ungdomsbedriftene som startes med veiledning fra UE, er ikke ordinære virksomheter, men opplæring med formål å gi elevene innsikt i å opprette, drifte og legge ned en virksomhet. Som en del av opplæringen blir derfor alle elev- og ungdomsbedriftene lagt ned når skoleåret er over.

UE bidrar dermed ikke til å opprette hverken enkeltpersonforetak eller aksjeselskaper. En styrking av UE vil derfor ikke bidra til å gjøre det enklere for unge gründere å starte egen

virksomhet. Jeg håper likevel at ungdom som har fått slik opplæring, har fått verdifull erfaring og økt forståelse for hva som kreves for å bli gründer.

Jeg deler også representantenes syn på at det bør være mulig å prøve og feile flere ganger. Det er en styrke i velferdssamfunnet at det nettopp er rom for å feile flere ganger, og at ikke mindreårige blir stående på bar bakke selv om virksomheten ikke lykkes.

For å skape rom for flere gründerere er rammeverket det viktigste, både regelverket og virkemiddelapparatet. Min vurdering er at regelverket allerede legger godt til rette for at også unge gründerere kan starte egen virksomhet.

Et enkeltpersonforetak drives for egen regning og risiko

Et enkeltpersonforetak er næringsvirksomhet som en person driver, under eget navn og med ubegrenset personlig ansvar. Enkeltpersonforetaket er med andre ord ikke en egen juridisk person eller et selvstendig rettssubjekt, men en forlengelse av en enkeltperson. Den som driver næringsvirksomhet, kan opprette et enkeltpersonforetak for å skille mellom personens privatliv og næringsvirksomheten. Den private delen identifiseres med fødselsnummer, mens næringsdelen får et organisasjonsnummer. Dette kan for eksempel gjøre det enklere å opprette en egen bankkonto for næringsvirksomheten. De to er likevel samme rettssubjekt – én fysisk person. For å kunne opprette et enkeltpersonforetak er det et krav at innehaver har fylt 18 år.

Vergemålslovens rammer

Lov om vergemål gjelder blant annet vergens kompetanse til å foreta rettslige handlinger eller råde over midler på vegne av et barn han eller hun er verge for. Det er vanligvis foreldre med foreldreansvar som er barnets verge(r). Det sentrale siktemålet for vergemålslovgivningen er å sikre at interessene til mindreårige og de voksne som ikke kan handle på egen hånd, likevel blir ivaretatt, og at dette skjer med respekt for den enkeltes verdighet og integritet.

Etter at Europarådet i 1972 vedtok en resolusjon om at myndighetsalderen bør være 18 år, er grensen på 18 år den vanlige myndighetsalderen i Europa. Barn og unge under 18 år regnes derfor som mindreårige etter vergemålsloven.

Mindreåriges rettslige handleevne, er omtalt i forarbeidene til vergemålsloven, Ot.prp. nr. 110 (2008–2009) pkt. 3.1:

«Frem til man fyller 18 år gjennomgår en person en psykisk og følelsesmessig utvikling som gjør at man i økende grad selv evner å ta beslutninger vedrørende egne økonomiske og personlige forhold. Før myndighetsalderen trenger den mindreårige én eller flere personer som kan bistå med å ta nødvendige beslutninger, samt påse at ens personlige og økonomiske interesser blir ivaretatt.»

Hovedregelen etter vergemålsloven er at et barn «ikke selv [kan] foreta rettslige handlinger eller råde over sine midler, med mindre noe annet er særlig bestemt», jf. loven § 9. Barn under 18 år har derfor begrenset rettslig handleevne. Det vesentligste er kanskje at barnet ikke kan ta opp gjeld. Fra barnet blir 15 år utvides retten til å råde selv. Er barnet 15 år kan det inngå arbeidsavtaler på egenhånd, jf. § 10, starte og drive virksomhet, jf. § 11 og barnet råder selv over de midlene som arbeidet eller virksomheten gir, jf. § 12. Vi har også gode eksempler på at tenåringer med gründertalenter har startet svært innbringende virksomheter gjennom håndverk, IKT-kunnskap eller som bloggere mv. Som det pekes på i representantforslaget, kreves det imidlertid samtykke av vergen (foreldrene) og statsforvalteren for at 15-åringen skal kunne drive en selvstendig virksomhet.

De aller fleste barn har heldigvis fungerende foreldre. Og i de fleste tilfellene er det antakelig tilstrekkelig at barnet får bistand av foreldrene i forbindelse med oppstart av næringsvirksomhet. Men, vi vet samtidig at ikke alle barn får den oppfølgingen de trenger til enhver tid og at oppstart av næringsdrift kan utsette barnet for en betydelig risiko. Vergemålsloven åpner likefullt for at mindreårige over 15 år kan starte egen næringsvirksomhet gjennom et enkeltpersonforetak. Adgangen er begrunnet nettopp i at det er et praktisk behov for at mindreårige skal kunne starte egen virksomhet, dersom de ønsker og evner dette. Denne virksomheten må likevel startes og drives innenfor de rammene som følger av vergemålsloven. Gjennom ordningen med at både verge(r) og statsforvalter må godkjenne bruken av enkeltpersonforetak for å drive næringsvirksomhet, kan man vurdere den mindreåriges egnethet, modenhet og kapasitet til å drive næringsvirksomhet. Det vil også kunne bidra til å belyse i hvilken grad vergen, som regel en foresatt, for øyeblikket har evne og mulighet til å hjelpe den mindreårige hvis det skulle være behov for det.

Jeg har forståelse for at dette kravet kan virke komplisert. Kravet til godkjenning fra både verge og statsforvalter er imidlertid ment som en styrke og skal beskytte de unge. Ordningen sikrer at det gjøres en vurdering av den konkrete risikoen virksomheten representerer, samt den mindreåriges egne forutsetninger for å drive virksomheten, og vergens mulighet til å handle på vegne av den mindreårige i økonomiske forhold.

Jeg mener derfor at dagens ordning gir en god balanse mellom hensynet til den mindreårige selv og eventuelle ønsker om å starte virksomhet, vergen som står ansvarlig for den mindreårige, og forretningspartnere og kreditorer som skal samhandle med den mindreårige. Det offentlige gir både støtte og beskyttelse gjennom at statsforvalteren også skal godkjenne oppstart av næringsvirksomhet, herunder å kontrollere de underliggende forholdene hos den mindreårige og vergen.

Med hilsen

Iselin Nybø